

ÅLANDS LOTTERIINSPEKTION
VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2018

Innehållsförteckning

Lotteriinspektionen verksamhetsberättelse 2018

- 3 Lotteriinspektionen
- 4 Verksamhetsåret 2018
- 5 Förslag på förbättringar
- 6 Penningspel Åland 2018
- 6 Ändring av landskapslag om lotterier 2017
- 7 Årlig kontroll 2018
- 7 Internationellt
- 8 Övrigt

Lotteriinspektionen

Uppmaning från EU

År 2012 presenterade EU-kommissionen en handlingsplan för onlinespel: Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén – En övergripande europeisk ram för onlinespel (*KOM (2012) 596 slutlig*). I meddelandet föreslår EU-kommissionen inte EU-omfattande lagstiftning för onlinespel men däremot en rad åtgärder och gemensamma principer för sådan verksamhet. I meddelandet uppmanas medlemsstaterna att inrätta speltillsynsmyndigheter med tydliga behörigheter och att säkerställa samarbete med andra relevanta behöriga myndigheter.

Inledning

Ålands Lotteriinspektion bildades den 1 mars 2017 som ett resultat av att landskapslagen om Lotteriinspektionen (2016:10) trädde i kraft den 1 januari 2017. Motivet till att inrätta Ålands Lotteriinspektion var att skapa en ny myndighet med ansvar för penningspelsverksamheten på Åland. Landskapslagen om Lotteriinspektionen (2016:10) innehåller närmare bestämmelser om Lotteriinspektionens organisation och uppgifter. I samband med att landskapslagen om Lotteriinspektionen trädde i kraft ändrade Ålands Lagting landskapslagen om lotterier (lotterilagen, 1966:10). Enligt ändringarna (s. 6) i landskapslagen om lotterier ska Lotteriinspektionen ha tillsyn över lotterier och över att tillståndsinnehavare följer landskapslagen om lotterier.

Lotterier anordnas med tillstånd av landskapsregeringen enligt 1 § i landskapslagen om lotterier (1966:10).

Huvuduppgift

Lotteriinspektionen är tillsynsmyndighet enligt 2 § i landskapslagen (1966:10) om lotterier. Lotteriinspektionen har även följande uppgifter:

- följa med den allmänna utvecklingen inom de verksamhetsområden som regleras av lotterilagen
- arbeta preventivt med att ta initiativ till nödvändiga förbättringar inom spelområdet
- informera och ge anvisningar och råd om sådant som regleras i bestämmelserna i lotterilagen.

Uppföljning av mål 2018

Mål: Lotteriinspektionen är tillsynsmyndighet enligt landskapslagen (1966:10) om lotterier. Förverkligat: Under verksamhetsåret har tillståndsinnehavare följt landskapslagen (1966:10) om lotterier. Tillståndsinnehavarna har lämnat in kvalitetsledningsdokument och Lotteriinspektionen har utfört den årliga kontrollen. Lotteriinspektionen har också gjort 11 platsbesök hos tillståndsinnehavare för penningspel.

Mål: Lotteriinspektionen ska arbeta preventivt och ta initiativ till nödvändiga förbättringar inom spelområdet.

Förverkligat: Lotteriinspektionen påbörjade under hösten 2017 tre lagstiftnings-pm för att förbättra landskapslagstiftningen för lotterier. Dessa slutfördes under våren 2018 och överlämnades till landskapsregeringen den 28 maj 2018.

Historik för Ålands Lotteriinspektion

2013 Landskapsregeringen påbörjar arbetet med den nya lotterilagen.

juli 2014 Landskapsregeringens lagförslag på remiss.

februari 2015 Ny remissrunda för det omarbetade lagförslaget.

mars 2015 Landskapsregeringen överlämnar lagförslaget till lagtinget.

september 2015 Lagtinget antar landskapslagarna 2016:10 och 2016:11.

januari 2017 Rekrytering av personal till Lotteriinspektionen.

mars 2017 Lotteriinspektionen bildas. Personal flyttas dit.

juni 2017 Lotteriinspektionen får slutliga leveranser av material och blir fullt operativ.

april 2018 Lotteriinspektionen flyttar till Ålandsvägen.

Verksamhetsåret 2018

Lotteriinspektionen har en heltidsanställd person som skött myndighetens uppdrag under verksamhetsåret 2018. Lotteriinspektionens tillsyn av tillståndsinnehavare av penningspelstillstånd sker främst genom att kontrollera att tillståndsinnehavarna följer landskapslagen om lotterier (1966:10). Tillståndsinnehavare har krav och redovisningsskyldighet att följa i landskapslagen om lotterier, och de redovisas till Lotteriinspektionen. Lotteriinspektionen följer sedan upp tillståndsinnehavarnas redovisningar för att se till att de vidtar tillräckliga åtgärder för att följa lagen.

Lotteriinspektionens arbete och riktlinjer med kvalitetsledningsdokument och årlig kontroll påbörjades i augusti 2018 och slutfördes våren 2019. Främst skedde ändringar i kvalitetsledningsdokumenten på grund av att förordningen 2016/679 om skydd för behandling av personuppgifter trädde i kraft den 27 april 2018.

Myndighetens arbete i siffror 2018:

154 mejl från tillståndsinnehavare för penningspel

52 samtal med tillståndsinnehavare för penningspel

14 möten med tillståndsinnehavare för penningspel

5 möten med landskapsregeringen

11 platsbesök hos tillståndsinnehavare för penningspel

2 seminarium som myndigheten har deltagit i

1 internationell arbetsgrupp som myndigheten har deltagit i

Förslag på förbättringar av lagen

Här följer en sammanfattning av de tre lagstiftnings-pm som Lotteriinspektionen har tagit fram för att förbättra lotterilagstiftningen. Dessa slutfördes under våren 2018 och överlämnades till landskapsregeringen den 28 maj 2018.

PM 1: "Utökade möjligheter till avstängningar vid penningspel"

Om en spelare begär att den som har ett kasino ska stänga av henne eller honom eller begränsa hennes eller hans spelande där så bör det inte finnas någon maximal tidslängd för den avstängningen eller begränsningen. I dag är maxgränsen ett år. Om en individ vill vara avstängd från spel under längre tid bör den möjligheten finnas. Spelanordnare ska också på eget initiativ kunna stänga av spelare – för att uppfylla lagens syfte att minska skadeverkningar av penningspel.

PM 2: "Krav att följa kundernas spelmönster vid spel via elektromagnetiska vågor – i syfte att motverka spelproblem (omsorgsplikt)"

Det är Lotteriinspektionens åsikt att spelaktörerna ska få använda verktyg för att följa kundernas spelmönster för elektroniska spel. Det skulle motverka spelproblem och stärka spelarskyddet.

Det finns få lagkrav om spelansvar, och de som finns är vagt utformade och behöver förtydligas. Lotteriinspektionen föreslår därför att en omsorgsplikt införs i Lotterilagen. Det innebär att den som anordnar elektroniska spel fortlöpande ska följa och kontrollera kundernas spelbeteende för att motverka spelproblem. Spelaktörerna hanterar då kundernas personuppgifter, och det behöver motiveras i lagen, så att personuppgiftshanteringen följer GDPR.

PM 3: " Skapande av fond för understöd av åtgärder mot spelmissbruk (spelmissbruksfond)"

Lotteriinspektionen föreslog att avgifter för speltillsyn bör gå till just det ändamålet – eller till att motverka spelmissbruksproblem. Enligt nuvarande budgetregler går överskott tillbaka till finansavdelningen och landskapet. Lotteriinspektionen föreslår att överskott från avgiften flyttas till nästa verksamhetsår alternativt till en fond för åtgärder mot spelmissbruk. Fonden kan användas för att finansiera forskning om spelmissbruk, vård av spelmissbrukare, utbildning av vårdpersonal om spelmissbruk samt studier och uppsatser om "responsible gambling".

Penningspel på Åland 2018

Under verksamhetsåret 2018 hade Ålands penningautomatförening (Paf) tillstånd av landskapsregeringen att bedriva penningspelsverksamhet på Åland.

Ålands Penningautomatförening

För verksamhetsåret 2018 omsatte Paf-koncernen 111,8 miljoner euro. Spelomsättningen för internetverksamheten var 80,0 miljoner euro. Spelomsättningen för land- och fartygsverksamheten var 31,8 miljoner euro.

Veikkaus Ab

Veikkaus meddelade den 14 december 2017 att de upphör med spelverksamheten på Åland. Veikkaus verksamhet upphörde på Åland i januari 2018. Lotteriinspektionen ansåg att det inte fanns några hinder för Veikkaus att bedriva verksamhet på Åland.

Ändring av landskapslagen om lotterier 2017

Landskapslagen om ändring av lotterier (2016:11) trädde i kraft den 1 januari 2017 och innehöll ändringar och ökade krav på penningspel. Ändringarna behövdes eftersom den tidigare lagstiftningen var otydlig, föråldrad och saknade relevanta delar för att reglera dagens lotterier.

I korthet innehåller den nya landskapslagen följande ändringar:

- definitioner av spelutökade regler för varuvinstmaskiner
- undantag för tillstånd för varulotterier
- generalklausul om att spel som anordnas ska förhindra brott och oegentligheter samt att socialproblem och hälsoproblem som spel orsakar ska minimeras
- åldersgräns på 18 år för spel
- tillträdesregler för kasinoverksamhet
- regler för självavstängning på kasino
- regler för kasinospel och spelautomater
- krav på tillståndsinnehavare att ta fram kvalitetsledningsdokument
- tillsynen för lotterier överförs från landskapsregeringen till Lotteriinspektionen
- årlig kontroll av att verksamheter följer kvalitetsledningsdokumentet
- riktlinjer för utvärdering och förbättringsåtgärder
- regler för verksamhetsplan och verksamhetsberättelse för tillståndsinnehavare
- Lotteriinspektionens rätt till information
- regler för tillsynskostnad
- förbud för spel som inte anordnas enligt lagen
- undantag för cirkus, nöjesfält och tivoli
- Lotteriinspektionen kan förbjuda penningspel
- Lotteriinspektionen kan utdela vite.

Årlig kontroll 2018

Arbetet med årlig kontroll inleddes under juni 2018 med möten och diskussioner med tillståndsinnehavare för penningspel. Ett tidschema bestämdes och tillståndsinnehavare antog de kvalitetsledningsdokument som kom in till Lotteriinspektionen i augusti. Den årliga kontrollen startade i oktober 2018. Den genomfördes av det certifieringsorgan som Lotteriinspektionen har förordnat. Den årliga kontrollen och en särskild kontroll slutfördes i februari 2019.

Följande ingick i den årliga kontrollen av tillståndsinnehavare för penningspel 2018:

- Hur skyddar de sårbara kunder?
- Hur förhindrar de att minderåriga ägnar sig åt penningspel?
- Hur testar de slumpgeneratorer vid internetspel?
- Är vinstutbetalningarna korrekta och sker de utan onödigt dröjsmål?
- Hur marknadsför de sig (digitalt och fysiskt)?
- Erbjuder de tillförlitlig service i samband med spel? Hur tillgodoser de kundens behov?
- Är drift och underhåll av spel säkra och följer lagar och tillstånd?
- Hur behandlar kundservice klagomål och rutiner för avstängningar?
- Hur minimerar de sociala problem och hälsoproblem som penningspel orsakar?

Särskild kontroll 2018

Särskild kontroll har under 2018 utförts på tillståndsinnehavare för penningspel. Certifieringsorganet kontrollerade hur bedrägerier, falskspel och kriminell verksamhet i anslutning till penningspel motverkas. Särskild kontroll innebär att certifieringsorganet utvärderar system, åtgärder och processer i detalj.

Internationellt

GREF – Gambling Regulators European Forum

Ålands Lotteriinspektion är medlem i GREF (Gambling Regulators European Forum). GREF hade konferens och medlemsmöte i London 30 maj–1 juni 2018. På mötet deltog cirka 50 representanter för spelregleringsmyndigheter från 26 jurisdiktioner. Tema för konferensen var *Blurred Lines – See the trends coming*. Lotteriinspektionen är medlem i GREF:s arbetsgrupp om spelansvar. Arbetsgruppen hade under 2018 tre möten: i Malta, London och Prag.

IAGR – International Association Gambling Regulators

Ålands Lotteriinspektion blev medlem i IAGR (International Association Gambling Regulators) i september 2017. Ålands Lotteriinspektion deltog i IAGR:s möte i Köpenhamn i september 2018. Fokus för konferensen var hur speltillsynsmyndigheterna i världen gemensamt med spelbranschen kan skapa ett välfungerande regelverk.

EASG – The European Association for the Study of Gambling

Lotteriinspektionen deltog i EASG:s (The European Association for the Study of Gambling) konferens på Malta i september 2018. Under konferensen presenterades den senaste forskningen inom spelberoende och åtgärder inom responsible gambling.

Övrigt

Webbplats och digitalisering

Under 2018 har Lotteriinspektionens webbplats infört nya funktioner som gör att varulotterier kan redovisas digitalt. Ungefär hälften av tillståndsinnehavarna redovisade varulotterierna med de nya digitala funktionerna under 2018.

Under 2020 kommer myndighetens arbete fortsätta att digitaliseras. På myndighetens webbplats kommer vi att införa

- nya riktlinjer och system för att hantera ärenden och klagomål
- uppgradering av avsnittet Vanliga frågor på webbplatsen li.ax för att ge allmänheten bättre information.

I samband med att landskapslagen om elektronisk delgivning börjar gälla kommer Lotteriinspektionen att skriva avtal med tillståndsinnehavare för att kunna delge beslut elektroniskt.

Överenskommelseförordning 2018

Den 28 juni 2017 trädde lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism i kraft (444/2017). Lagen är en implementering av fjärde penningtvättsdirektivet (EU 2015/849). Enligt denna lag är riksmyndigheter ansvariga för tillsynen av penningtvätt. Landskapsregeringen och Inrikesministeriet ingick i juli 2018 i en överenskommelseförordning om den tillsyn som hör till rikets lagstiftningsbehörighet, penningtvätt för fastighetsmäklare och penningspel.

Genom överenskommelseförordningen tar Lotteriinspektionen över tillsynen av rapporteringsskyldiga penningspelssammanslutningar på Åland. Inrikesministeriet kom fram till att lagen om penningtvätt och av finansiering av terrorism (FFS 444/2017) behöver ändras innan överenskommelseförordningen kan utfärdas. Därför ändrades rikets lotterilag i juni 2018.

Det här innebär att Lotteriinspektionens arbetsuppgifter ökade från och med september 2018 – utan att myndigheten fick mer personal eller större budget. Tillsyn av penningtvätt ingick i den årliga kontrollen 2017 och 2018. Enligt överenskommelseförordningen ska Lotteriinspektionen ersättas med motsvarande en heltidstjänst för arbetet med penningtvätt. Under 2018 fick Lotteriinspektionen ingen ersättning för arbetet enligt överenskommelseförordningen.

FATF

FATF (Financial Action Task Force) genomförde revision av de finska myndigheternas arbete mot penningtvätt under 2018. Revisionen utfördes från juni 2018 till april 2019.

Lotteriinspektionen deltog i 5 möten med anledning av FATF, varav 2 i Mariehamn och 3 i Helsingfors. FATF gjorde revision om risker för penningtvätt i spelverksamheten på Åland.

Lotteriinspektionen fick ingen kritik för myndighetens arbete mot penningtvätt i FATF:s slutrapport. Här kan du läsa FATF:s rapport:

<http://www.fatf-gafi.org/publications/mutualevaluations/documents/mer-finland-2019.html>